

Asia: VN/12191/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukilain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Eläketurvakeskus ehdottaa, että kaikki, joiden osittainen varhennettu vanhuuseläke on alkanut ennen yleistuen voimaantuloa 1.5.2026, suojattaisiin tarveharkinnalta.

Lisäksi ehdotamme, että lain voimaantulosäännöksessä mainittaisiin JuEL:n lisäksi myös seuraavat TyEL:n 3 §:n 2 momentissa mainitut lait:

- ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006)
- eräiden valtakunnassa voimassa olevien julkisten alojen eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (Ålands författningssamling 2016:76). (8.12.2023/1089)

Vaikka näissä laeissa on suora viittaussäännös JuEL:n soveltamiseen, olisi hyvä mainita myös nämä lait, koska JuEL ei sisällä soveltamisalasäännöstä Ahvenanmaan maakunnan tai ortodoksisen kirkon eläkkeistä.

Viesti yleistuen tarveharkinnasta ei ole tavoittanut ajoissa kaikkia

Eläketurvakeskus ehdottaa myöhennettäväksi päivämäärää (16.1.2026), jota ennen eläkepääätöksen saaneet suojattaisiin tarveharkinnalta. Tieto siitä, että osittainen varhennettu vanhuuseläke huomioidaan yleistuen tarveharkinnassa, tavoitti työeläkealan toimijat valitettavan myöhään. Asiakasviestintä asiasta käynnistyi laajemmin vasta alkuvuoden 2026 aikana. Monet osittaista varhennettua vanhuuseläkettä alkuvuonna 2026 hakeneet ovat todennäköisesti tehneet päätöksen hakemisesta ilman, että ovat tienneet yleistuen tarveharkinnan vaikutuksesta.

Vaikka osittaista varhennettua vanhuuseläkettä haetaan melko lähellä sen alkamisajankohtaa, on moni tammikuussa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä hakenut varmasti tehnyt päätöksen eläkkeen hakemisesta jo vuoden 2025 lopulla tai alkuvuonna 2026, jolloin asiasta ei ollut vielä kattavasti informaatiota eläkelaitosten kanavissa.

Hallituksen esitysluonnoksessa ei arvioitu vaihtoehtoisena toteutustapana sitä, että muutos koskisi ennen 1.5.2026 alkaneita osittaisia varhennettuja vanhuuseläkkeitä.

Keskelle kuukautta sijoitettu päivämäärä 16.1. asettaa hakijat epätasa-arvoiseen asemaan. Kaikki tammikuussa haetut osittaiset varhennetutvanhuuseläkkeet alkavat aikaisintaan 1.2.2026. Eläkelaitokset kehottavat hakemaan osittaista varhennettua vanhuuseläkettä noin 2 viikkoa ennen eläkkeen alkamista. Osittainen varhennettu vanhuuseläke voi alkaa aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta. On siis lähes sattumanvaraista, minä hetkenä tammikuussa 2026 henkilö on hakenut 1.2.2026 alkavaa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja milloin eläkelaitos on päätöksen antanut.

Tiedottaminen voimaantulosäännöksen muuttamisesta tapahtui liian myöhään

Sosiaali- ja terveysministeriö tiedotti 14.4.2026 yleistukilain voimaantulosäännöksen muutoksen valmistelun aloittamisesta. Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan vakuutetut eivät ennen eduskunnan lausumaa ja nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen valmistelun käynnistymistä tienneet, että yleistukilain voimaantulosäännöstä muutetaan eivätkä ehtineet peruuttaa eläkettään ajoissa. Siksi olisi perusteltua suojata vähintään ne henkilöt, joiden osittainen varhennettu vanhuuseläke on alkanut ennen 1.5.2026.

Ehdotus voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eläketurvakeskus ehdottaa, että voimaantulosäännöksessä olevaa päivämäärää myöhennettäisiin. Tällöin voimaantulosäännös kattaisi ne henkilöt, jotka tosiasiallisesti ovat tehneet päätöksen osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtymisestä ilman tietoa yleistuen tarveharkinnan vaikutuksista etuuden tasoon. Valittava päivämäärä olisi hyvä asettaa kalenterikuukauden vaihteeseen, jolloin se kohtelisi tasapuolisemmin hakijoita. Luonteva ajankohta tälle olisikin yleistuen voimaantulo 1.5.2026. Lisäksi voimaantulosäännöksessä tulisi mainita kaikki TyEL:n 3 §:ssä mainitut työeläkelait.

Pulkinen Janne

Eläketurvakeskus - Eläketurvakeskus, Asia on käsitelty ETK:n johtoryhmässä

3.6.2026. Allekirjoittajat Karoliina Kiuru ja Allan Paldanius.